

חוש המישוש א'

ערן אסקרי, מרכז רון ורדי, ראש"צ, eran.askari@mail.huji.ac.il

מטרות השיעור

1. התלמידים יבחנו את חוש המישוש שלהם באמצעות משחקים/ניסויים.
2. התלמידים ישוו בין חוש המישוש לחושים האחרים.
3. התלמידים יבחנו רגישות שונה של איברים ויתכננו ניסוי שבדק את הרגישות הזו.

סקירה

זהו השיעור הראשון מתוך רצף של 3 שיעורים שעוסקים בחוש המישוש. חשוב, במיוחד בשיעור זה, לפתוח את הדימויים לכיוונים שונים לפי אופי הכיתה והתלמידים. יחד עם זאת חשוב לכוון את החלק האחרון של השיעור לתכנון של ניסוי שבדק את הרגישות של חוש המישוש (כמובן שהניסויים שהם מתכננים יכולים להיות שונים מזה המוצע בשיעור השני של רצף זה).

אמצעים

קופסת מישוש, חפצים לקופסה, גרביים עם חפצים קטנים בתוכן.

מהלך השיעור

1. **(20 דקות) פתיחה – מנחשים חפצים:** כל זוג תלמידים יקבל גרב ובה חפץ, עליו לנסות לנחש מה החפץ בשלבים (למרות שלכל זוג יש את אותו החפץ, כל תלמיד בנפרד ינסה לנחש): תחילה רק מהתבוננות, לאחר מיכן הכנסת יד ונגיעה, ריח, ולבסוף להוציא את החפץ מהגרב. **השאלות שישאלו תוך כדי** (כמובן שזה יכול ללכת לכיוונים רבים לפי התשובות שיועלו): מה החפץ? מדוע אתם חושבים? איזה צבע יש לו? איזה מידע אפשר לקבל על החפץ מבלי להוציא אותו החוצה? איזה חושים נותנים לנו את המידע הרב ביותר על הסביבה? אפשר להתייחס לכך שאצל חלק מהזוגות, לכל אחד מבני הזוג מחשבה מעט שונה על החפץ – מדוע קיים שוני? לבסוף חושפים את החפצים וכל תלמיד מציג את החפץ שלו. **אפשר לעשות סבב גרביים בין הזוגות.**
2. **(20 דקות) משחק מישוש 1- קופסת המישוש:** בתוך קופסת המישוש ישנם כדורים שונים (כדור קלקר, כדור טניס, כדור פינג-פונג, כדור זכוכית ועוד), הקופסא תעבור בסבב בין התלמידים וכל תלמיד בתורו ינסה לנחש מה יש בה, תחילה רק מהתבוננות וניחוש, לאחר

- מיכן ינסה להריח, לשמוע צליל ולבסוף להכניס יד ולמשש. כל תלמיד ירשום על דף את מסקנותיו. לבסוף נרשום את תשובות התלמידים בטבלה על הלוח ונגלה את התשובות. כדאי להתייחס ולדון במסקנות התלמידים: איזה מידע ניתן היה לאסוף באמצעות חושים אחרים? איזה מידע ניתן היה לאסוף באמצעות המישוש? להתייחסות לדברים ששמים אליהם לב תוך כדי מישוש: לצורה, מרקם, טמפרטורה, קשיות ועוד.
3. **(20 דקות) משחק מישוש 2- למשש עם כל הגוף:** משחק בזוגות, בו אחד מבני הזוג עוצם עיניים והשני בוחר חפץ כלשהו ונותן לו לחוש את החפץ באיברים שונים בגוף (רק בסוף אם לא זיהו לאפשר להם לגעת בכפות הידיים). לבסוף עורכים דיון קצר: האם יש הבדל בין יכולת החישה של איברים שונים בגוף שלנו? איפה יש חישה טובה? איפה יש חישה פחות טובה? כיצד ניתן לבדוק את ההבדלים בתחושה בין האיברים השונים?
4. **(20 דקות) תכנון ניסוי:** התלמידים יקבלו משימה (רצוי לתת להם להתמודד עם האתגר בזוגות), עליהם לתכנן ניסוי שיבדוק את ההבדלים ברגישות האיברים השונים בגוף למגע/מישוש. התלמידים יצטרכו לכתוב מהי מטרת הניסוי שלהם (מה הוא בא לבדוק, על איזו שאלה הוא מתכוון לענות) ולתאר כיצד יבדקו את מה שהם רוצים. בנוסף עליהם יהיה לכתוב מה השערתם.
5. **(10 דקות) סיכום:** התלמידים יציגו את הניסויים שתיכננו.